465: Cihad, Biat ve Harb Emri

Tarık Ebu Abdullah

12 Oca, 2020

https://ilimvecihat.com

SORU

Hocam selamün aleyküm ve rahmetullahi ve beraketuhu. Başta Allah *(azze ve celle)* ayaklarınızı dinin üzerine sabit kılsın kat kat mükâfatınızı versin.

1- Hadislerde geçen beyat ve cahiliye ölümü ile alakalı hadisleri nasıl anlamalıyız.

2- Darul harpta harp emiri belirlemeden kişinin cihada gitmesi caiz midir?

3- Kişinin kendi bölgesindeki daveti, mücadeleyi bırakıp cihada gitmesi caiz midir?

Allah razı olsun.

CEVAP

Ve aleykumusselam ve rahmetullahi ve beraketuhu. Hamd Allah'a mahsustur.

Âmin. Cümlemizin.

Bir: İmam Muslim *(rahimehullah)*'ın ihraç ettiği hadiste ibni Ömer *(radıyallahu anhuma)* Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in şöyle buyurduğunu söylemiştir:

مَنْ خَلَعَ يَدًا مِنْ طَاعَةٍ لَقِىَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لاَ حُجَّةَ لَهُ وَمَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِى عُنُقِهِ بَيْعَةٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

"Her kim elini itaatten çekerse kıyamet gününde Allah'a hiç bir hücceti olmadığı halde kavuşur. Ve her kim boynunda bir biat olmadığı halde ölürse, câhiliyye ölümü ölmüştür."

Muhterem kardeşim, bu ve bu manada gelen diğer hadislerde özellikle iki mana vardır. Sorundan anladığım kadar da hususen bu ikisini sormaktasın.

Birincisi: Emirliğin farziyeti

İkincisi: Biatin farziyeti

İlkine gelince, evet! Bu ve bu manada gelen diğer hadisler ve Kur'an, emirliğin farziyetine delalet ediyor. Bunun acilen farziyetinde ulema icma etmiştir. Ebu'l-Hasan el-Maverdi *(rahimehullah)* şöyle der: *"İmamı akdetmek icma ile vaciptir."*1 Ve Muhammed eş-Şirbini el-Hatip *(rahimehullah)* şöyle der: *"İmametin (İmamu'l-Azam'ın) akdedilmesi farzı kifayettir. Nitekim ümmet için dini ikame eden, sünneti muzaffer kılan, mazlumun hakkını zalimden alan, herkes için tüm hakları hikmet ile koruyan bir imamın varlığı zorunludur."*2

Her ne kadar hadisin mentuku bunu ifade etmese de mefhumundan emirliğin akdedilmesi şeran vacip olduğunu anlıyoruz. Zira itaat etmemenin haram olması için itaat edilmesi vacip olan bir emirin varlığı şarttır.

Ancak bu ve bu manada gelen diğer hadisler cihadın meşruiyeti için emirin varlığının şart oluşunu ne mentukuyla ve ne de mefhumuyla ifade ediyor.

Aynı şekilde hadis biatin farziyetine mefhumuyla delalet ediyor. Zira terki halinde cahiliye olacak olan bir şeyin yapılması elbette vacip olur.

Ancak bu cihadın meşruiyeti için biatin varlığının şart olduğu ifade etmez.

Evet! Müslümanların bir imam arkasında toplanmaları, ona biat edip, marufta ona itaat etmeleri, tahammülü mümkün olan cürümlerine sabretmeleri ve ona karşı çıkmamaları şeran vaciptir. Ancak imamın bulunmaması, Müslümanların ittifak edememesi, ümmetten bazılarının cihad etmesine mani değildir.

Yani bugün Müslümanların halifesi olmaması muhtelif yerlerde verilen cihadı gayri meşru yapmaz. Zira bugün istisnasız bütün İslam beldelerinde yapılan cihad savunma cihadıdır. Bu bağlamda cihadın sıhhati için imamın şart olması muhdes ve batıl bir sözdür. Hatta saldırı cihadı için imamın varlığını şart koşmak da batıl ve muhdestir. Kur'an ve Sünnet ve İslam ulemasından hiç kimse böyle bir şart getirmemiştir. Ulemanın ihtilaf ettiği mevzu saldırı savaşında imamın izni vacip olup olmamasıdır. Lakin savunma savaşında ulemanın ittifakıyla bütün şartlar düşer.

İmam ibni Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle diyor: *"Mahremlere ve dine saldıran düşmanı def etmenin en büyük ve en önemli türü savunma savaşıdır. Savunma savaşı icma ile vaciptir. İmandan sonra, din ve dünyayı ifsat eden saldırgan düşmanı def etmekten daha çok vacip olan bir şey yoktur. Nitekim savunma savaşı için hiçbir şey şart koşulmaz. Bilakis imkânı hasebinde saldırganı def eder. Bu böylece ulemadan nakledilmiştir. Bizim ashabımızdan ve gayrisinden."*3

İbni Kudame *(rahimehullah)* şöyle der: *"Cihad işleri imamın vekâletindedir.*

Halkın ona bu hususta itaat etmesi lazımdır... Ama imam olmadığı zaman cihad ertelenmez. Zira onun ertelenmesiyle maslahatı kaybolur."[4]

Ve el-Cuveyni *(rahimehullah)* şöyle der: *"Sultan olmadığı zaman herkese güç nispetinde iman ehlini saldırıya karşı müdafaa etmek vaciptir."*[5]

Ve ibni Hazm *(rahimehullah)* şöyle der: *"Allah (subhanehu ve teâlâ)*

قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً

"Kâfirlerden size yakın olanlara karşı savaşın. Onlar sizde büyük bir şiddet bulsunlar." *(et-Tevbe sûresi, 123. âyet) buyurmuştur ve bunun için imamın emrini gerekli görmemiştir. Şayet imam harb ehline karşı savaşmayı nehyetse ona itaat etmemek vacip olur. Zira masiyet emretmiş olur ki bu durumda ona itaat etmek caiz olmaz. Allah'u Teâlâ*

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ

"Sen artık Allah yolunda savaş. Sen anacak kendinden sorumlusun." *(en-Nisa sûresi, 84. âyet) buyurmuştur. Bu ilahi hitapla her Müslüman müteveccihtir. Her Müslüman cihatla memurdur velev ki yalnız kalmış olsa da."*[6]

İki: Daru'l-Harp'te harb emiri belirlemeden cihada çıkmak caiz midir?

Yukarıda da geçtiği gibi savunma cihadında bütün şartlar düşer. Bizim bugün istisnasız bütün İslam beldelerinde verdiğimiz cihad savunma cihadıdır. Dolayısıyla kişi emirle ve emirsiz, gücü nispetinde, nasıl ve neyle cihad etmeye muktedir ise onunla mükelleftir. Bununla beraber elbette asıl olan cemaati oluşturmak ve cemaat halinde cihad etmektir. Bu her salih amel için ama hususen cihad için geçerlidir. İmam Ahmed *(rahimehullah)*'ın Abdullah bin Amr *(radıyallahu anhu)*'dan ihraç ettiği hadiste Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurmuştur:

لَا يَحِلُّ لِثَلَاثَةٍ يَكُوْنُونَ بِفَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا أَمَّرُوا عَلَيْهِمْ أَحَدَهُمْ

"Yeryüzünün herhangi bir yerinde bulunan üç kişiye başlarına bir emir tayin etmeden bulunmaları helal değildir."

Hadis üç ve daha fazla Müslümanın bir arada bulunduklarında aralarından bir emir tayin etmelerinin vacip olduğuna açık delildir. Başka hadislerde Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* üç kişi ve fazlasının sefere çıktıklarında aralarından bir emir tayın etmelerini emrediyor. Bu ikiden fazla

Müslümanın bir ameli işlemek üzere bir araya geldiklerinde aralarından bir emir tayin etmelerinin vacip olduğuna delildir. Sefer emirliği seferdeki ortak maslahatın korunması ve ihtilafların engellenmesi için emredilmişse, daha büyük maslahat taşıyan ve daha çok ve güçlü ihtilaflara ve ihtilafların neticesinde daha büyük fesatlara sebep olan, yönetim, iyiliği emretmek, kötülüğü nehyetmek ve cihad fi sebilillah gibi ameller için emirliğin emredilmiş olması çok daha kesindir.

Ama kişinin cihad etmesi için emirin varlığı şart değildir. Bunun en açık delili İmam el-Buhari *(rahimehullah)* ve başkaların rivayet ettikleri Ebu Basir radıyallahu anhu'nun kıssasıdır. O Hudeybiye sulhundan sonra muhacir olarak Medine'ye gelmişti ancak sulhun şartları gereğince Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onu teslim almaya gelen iki müşrike teslim etmişti. Mekke'ye dönerken yolda iki müşriki öldürmüş ve sahil tarafına yerleşmişti. Sonra yanına gelenlerle beraber Mekke müşriklerinin Şam tarafından gelen kervanlarını basmaya, adamlarını öldürmeye ve mallarını ganimet almaya başlamıştı. O ne Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in emirliği altındaydı ve ne de kendisi emir idi. Bilakis kendi başına müşriklere karşı savaşıyordu.

Bu bahiste ulema arasında düşen ihtilaf, imamın varlığında saldırı cihadı için imamın izni vacip midir değil midir yönündedir. Ama savunma savaşında veya imamın yokluğu durumunda hiçbir âlim imamsız cihad olmaz dememiştir. Bilakis yukarıda da geçtiği gibi: *"imam olmadığı zaman cihad ertelenmez. Zira onun ertelenmesiyle maslahat kaybolur"*[7] demişlerdir.

Üç: Kişi kendi beldesinde daveti bırakıp cihada çıkabilir mi? Evet! Çıkabilir. Onu cihada çıkmaktan engelleyecek olan ancak iki durum olabilir. Birincisi, yaptığı davetin maslahatı yapacağı cihadın maslahatından daha büyük olmasıdır. Ve ikincisi, şeran makbul bir mazeretten ötürü cihada çıkmaktan aciz olması ve bunun için cihadını sözlü, yani davetle yapmasıdır.

Birincisine gelince mesela Müslümanların o cihada çıkmak isteyen Müslümana dinlerini öğrenme ve yaşama hususunda muhtaç olmaları ve bedelinin bulunmaması olabilir. Eğer böylesine cihad topraklarında daha çok ihtiyaç yoksa o zaman beldesinde daveti tercih edebilir ve cihada ilmiyle, davetiyle, fikri ve ibadetiyle ve olduğu kadar malıyla iştirak eder. Ancak bu hususta kararı kendisi değil bağlı olduğu bir cihad cemaatinin vermesini kendisine tavsiye ederim. Zira insan hakikatte var olmayan bazı durumların varlığını, doğruluğunu veya gerekliliğini vehmedebilir.

İkincisi ise cihada çıkmak isteyen ama imkân bulamayandır. Bu inşallah mazurdur ve mümkün olduğu kadar söz ve mal ile cihad etmekle mükellef

olur.

Bu bağlamda Allah *(subhanehu ve teâlâ)*'nın şu kavli

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ قَاتِلُواْ الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ

"Ey iman edenler size yakın olan kâfirlere karşı savaşın" *(et-Tevbe sûresi, 123. âyet)* cihada çıkmamak için delil değildir. Zira birincisi, Allah azze ve celle yakın olan kâfirlere karşı savaşı emrediyor. Ve davet savaş değildir. İkincisi, bu ayeti kerimedeki yakın olana karşı savaş emri mutlak değildir. Bilakis başka ayetler takyit etmiştir:

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ

"Müşrikleri nerede bulursanız öldürün" *(et-Tevbe sûresi, 5. âyet)*

وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً

"Müşrikler size karşı nasıl topluca savaşıyorlarsa sizde onlara karşı topluca savaşın" *(et-Tevbe sûresi, 36. âyet)*

Dolayısıyla *"Biz yakın kâfire karşı savaşla emrolunduk. Bize yakın olan da Türkiye'deki kâfirlerdir"* diyerek savaşçılara muhtaç olan bir savunma cihadından geri durmak asla caiz değildir. Zira İslam toprakları birdir. İslam topraklarına -nerede olursa olsun- saldıran herhangi kâfir, yakın kâfirdir ve def edilmesi Müslümanların üzerine farzdır.

Ebu Abdullah el-Kurtubi *(rahimehullah)* şöyle diyor: *"Düşmanın İslam topraklarının bir bölümüne galip gelmesiyle veyahut Müslüman topraklarına girmesiyle cihad farzı ayn olur. Bu durumda o bölgede yaşayan herkese, ağırlıklı ağırlıksız, genç yaşlı herkese kendi gücü oranında savaşa çıkması vacip olur. Babası olan babasından izin almadan savaşa çıkar. Babası olmayan da savaşa çıkar. Savaşa çıkmaya gücü yeten hiç kimse savaştan geri kalamaz. İster kişi savaşmaya muktedir kimse olsun, isterse sadece savaşçıların sayısını artıracak olsun. Çıkabilecek hiçbir kimse savaştan geri kalamaz. Eğer o bölge halkı düşmana karşı koymaktan aciz olursa o zaman onlara yakın olanlara ve komşu olanlara aynı şeklide savaşa çıkmak vacip olur. Bu durum onların düşmana karşı durabilecek ve kendilerini savunabilecek güce geldiklerini bilinceye kadar böylece devam eder. O Müslümanların düşmanlarına karşı zayıf hallerinden haberdar olan ve kendilerine varıp onları kurtarabilme imkânına sahip olduğuna inanan herkese de onlarla birlikte savaşmak üzere yanlarına gitmesi lazım gelir. Zira*

*Müslümanlar kendilerinden gayrisine karşı tek bir eldirler."*8

Allahu A'lem.

1- El-Ahkamu's-Sultaniyye, sayfa 29. Daru'l-Kutubi'l-Arabi, ikinci baskı h.1415

2- Muğni'l-Muhtaç, 4/ 229. Daru'l-Fikr baskısı

3- El-İhtiyaratu'l-İlmiyye, Mulhak bi'l-Fetava el-Kubra, 4/608

4- El-Muğni, 10/368. Daru'l-Fikr, birinci baskı h.1405

5- Ğıyasu'l-Umem, 279. Daru'd-Dava baskısı m.1979

6- El-Muhalle, 7/351. Daru'l-Fikr baskısı

7- El-Muğni, 10/368. Daru'l-Fikr, birinci baskı h.1405

8- El-Camiu li Ahkami'l-Kuran, 8/151